

Blauwtong bij koeien: wisselend beeld

Na de piek in het aantal besmettingen met blauwtong in het najaar van 2023, zette een daling in. Komend voorjaar kan de ziekte echter weer de kop opsteken, vertelt Katrien van den Brink, rundveedierenarts bij Royal GD.

HENK TEN HAVE

Begin december 2023 waren er nog enkele besmettingen met blauwtong serotype 3 (BTV-3), bij zowel rundvee als schapen, geiten en andere herkauwers, maar het waren er minder dan tijdens de piek van eind oktober vorig jaar. Dat komt door de koudere periodes: de activiteit van de knutten die het blauwtongvirus overdragen neemt af als de buitentemperatuur langere tijd onder de 10 graden Celsius komt.

Het is zeer aannemelijk dat het aantal besmettingen opnieuw toeneemt als de temperatuur in het voorjaar stijgt en de knutten weer actiever worden. “Tijdens de uitbraak van blauwtong in Nederland tussen 2006 en 2008 – het ging destijds om serotype 8 (BTV-8) van het virus – zagen we dat er na de piek in 2006 weer verspreiding van het virus werd waargenomen rond juli 2007. Hoe dat dit jaar zal gaan is niet precies te voorspellen”, aldus rundveedierenarts Katrien van de Brink. Bij GD komen veel vragen over blauwtong bij rundvee bij haar terecht.

Uit de meldingsdata van de NVWA blijkt dat vanaf het begin van de uitbraak, begin september vorig jaar, tot en met eind november 2023 zo'n 2.200 rundveebedrijven een infectie met blauwtong gemeld

hebben. Daarvan zijn ongeveer 2.000 gevallen door WBVR bevestigd met laboratoriumonderzoek. “Dit aantal kan een onderschatting zijn.” Om exact hoeveel geïnfecteerde runderen het gaat is op basis van de NVWA-cijfers niet te zeggen.

Kreupel- en stramheid zijn opvallende verschijnselen

Koeien soms ernstig ziek

Schapen zijn over het algemeen gevoeliger voor blauwtong dan runderen. Het aantal ziekte- en sterftegevallen ligt bij schapen dan ook veel hoger dan bij rundvee. Maar ook rundvee kan (ernstig) ziek worden door besmetting met BTV-3 en sommige dieren sterven zelfs. “We zien een wisselend beeld in klinische verschijnselen bij rundvee. Dat is voor rundveebedrijven wel typisch”, vertelt Van den Brink. “Er zijn geïnfecteerde bedrijven waar meerdere koeien ernstige verschijnselen laten zien. Maar er zijn ook bedrijven waar dat veel minder het geval is.” De klinische verschijnselen die voornamelijk bij rundvee

worden waargenomen zijn koorts, beschadigingen op de neusspiegel, in de neusgangen en in de bek, neusuitvloeiing en ooguitvloeiing. Andere opvallende verschijnselen zijn kreupel- en stramheid; bij dieren die hier last van hebben is de kroonrand van de poot (de overgang van hoorn naar huid) rood en gezwollen naar boven toe. Soms is de uierhuid rood en er kunnen

Opstallen werkt beschermend

In de weideperiode kregen melkveehouders het advies om hun dieren op te stallen. Katrien van den Brink, rundveedierenarts bij Royal GD, zegt daarover: “We weten op basis van onderzoek van de eerdere blauwtonguitbraak in Nederland, van serotype 8 in 2006-2008, dat opstallen een significant beschermend effect had. Op bedrijven waar de koeien het jaar rond binnen liepen, werd de infectie minder vaak vastgesteld, en indien BTV-8 werd vastgesteld in het koppel, spreidde het minder snel door het bedrijf en raakten minder dieren geïnfecteerd. De natuurlijke habitat van knutten is buiten. Dat betekent niet dat knutten de stal niet in komen. Maar de kans dat koeien geprikt worden door de knutten is echter kleiner als de dieren binnen lopen. Knutten houden ook niet van wind, dus het aanzetten van ventilatoren in de stal kan ook helpen.”

Sterk verdikte kroonranden bij een rund met blauwtong.

FOTO: ROYAL GD

beschadigingen op de uier en spenen zitten. Daarnaast zien we ook slokdarmproblemen, oplopen van koeien en zijn er meldingen van ontschoening: bij ontschoening laat het hoorn los van de klauw.” Hoe lang koeien last hebben van de symptomen door blauwtong verschilt ook. Van den Brink: “We doen momenteel onderzoek op vijf melkveebedrijven waar een blauwtonginfectie gaande is. We volgen de bedrijven drie maanden lang. Middels het onderzoek proberen we in kaart te brengen wat er met de koeien gebeurt. We kijken onder andere naar het aantal zieke dieren per bedrijf, het verloop van de ziekte en de duur ervan. Daarnaast krijgen we ook meldingen van dierenartsen binnen via de Vee kijker en via de contacten die we hebben in het veld om de impact van blauwtong op rundvee op een rij te zetten.”

Zieke dieren ondersteunen

Dieren met blauwtong kunnen alleen ondersteunend behandeld worden met onder andere pijnstillers. Tegen het virus zelf is niets te doen zolang er geen vaccin is. “Het is heel wenselijk dat er snel een

veilig en effectief vaccin beschikbaar komt. Daar zijn gelukkig veel partijen hard mee bezig. Tot die tijd is een goede verzorging en het ondersteunen van zieke dieren het enige wat mogelijk is. Dus als een koe erg kreupel is, zet het dier dan in een strohok, zodat het extra zacht kan liggen. Zorg dat het dier blijft drinken en eten. De praktiserende dierenarts kan dieren behandelen met onder andere pijnstillers, corticosteroiden, en met antibiotica als er secundaire bacteriële infecties ontstaan.”

Blauwtong leidt bij melkkoeien ook tot een melkproductiedaling. Hoeveel minder melk een koe geeft, verschilt van dier tot dier en in welk lactatiestadium de koe zit. “Melkproductiedaling is een van de symptomen die we waarnemen bij een infectie met blauwtong. Daarnaast zien we in het veld dat vooral koeien die extra hard moeten werken, zoals koeien rondom het afkalven en koeien met onderliggend lijden, hard geraakt kunnen worden door blauwtong”, aldus Van den Brink. Of de gevoeligheid voor blauwtong verschilt per ras, is momenteel niet bekend.

Misvormde kalveren

Infectie met blauwtong kan ook op de langere termijn gezondheidsproblemen bij rundvee veroorzaken. “Van BTV-3, dat sinds afgelopen september rondwaart in Nederland, weten we nog niet wat de langetermijngevolgen zullen zijn. Het is wel bekend dat BTV-3 net als BTV-8 verticaal, van moederdier op nakomeling, overdraagbaar is. Van BTV-8 weten we ook dat infectie vroeg in de dracht kan leiden tot misvormde kalveren en abortussen. Infectie later in de dracht kan zorgen voor kalveren die ogenschijnlijk gezond zijn, maar wel blauwtongvirus bij zich dragen. Blauwtong had na de vorige uitbraak ook een negatieve invloed op de vruchtbaarheid van koeien. Of we deze langetermijngevolgen ook gaan zien bij de dieren die met BTV-3 zijn besmet, is nu nog onbekend. Het is echter wel iets om rekening mee te houden. Het is belangrijk dat veehouders het bij hun dierenarts melden als ze afwijkingen waarnemen bij pasgeboren kalveren. Er is nog veel onduidelijk over BTV-3 en daarom is het belangrijk dat nieuwe verschijnselen gemeld, onderzocht en gedeeld worden.” §

Beschadigingen van de neus en bek bij een rund met blauwtong.

FOTO: ROYAL GD

